

The background of the cover is a photograph of a woman with long, dark, curly hair, seen from the back, hugging a young child with dark hair. The child is looking towards the camera with a serious expression. The scene is outdoors, with a blurred background of people and lights, suggesting a public gathering or a camp.

FOKUS

FORUM FOR WOMEN AND
DEVELOPMENT

#2 / 2016

iFokus

Kvinner på flukt

Frigitt IS-fange:

– Jeg tenker ofte
på å ta livet mitt

Migrant camp shut down in Calais:

Meet the women
of the «Jungle»

FOTOREPORTASJE:

På flukt fra verdens
yngste land

Editor's note

TEKST: ODA GILLEBERG,
REDAKTØR, iFOKUS
@O_GILLEBERG

Idette nummeret av iFokus tar vi steget inn i en virkelighet preget av frykt og fortvilelse. Det ble kanskje mørkere enn vi hadde forestilt oss, men vi fant ingen grunn til å rose virkeligheten til kvinner på flukt. Det er rekordmange mennesker på flukt i verden akkurat nå. Underveis er det mange som mister livet. Andre mister «bare» håpet.

En av dem er 25-årgamle Dinia fra Irak. Hun er en av tusenvis av kvinner som har overlevd IS-fangenskap. Sønnen hennes overlevde også, fordi Dinia lot seg voldta av terroristene som ellers ville ha nektet å gi ham mat. De puster, de lever, men til hvilken pris? Dinia er ikke så sikker på at alt var verdt det.

Kvinnene vi møter forteller ingen gode historier. De er ikke på noen lykkeligereise, men på flukt fra krig, nød og ødelagte liv. Noen vil likevel helst hjem.

Femti år gamle Agot drømmer fortsatt om å flytte hjem etter å ha bodd flere år i flyktningleir. Hun måtte flykte fra borgerkrigsherjede Sør-Sudan da landsbyen hennes ble brent til grunne og mannen hennes drept.

– Nå er håret mitt snart grått og jeg kan ikke bo noen andre steder, sier Agot.

Kvinnene i flyktningleiren «the Jungle» i Calais i Frankrike, vil ikke hjem. De vil til England. De vil ha familiegjenforening, arbeid og trygghet. De har ikke kommet til Europa for å bo i en møkkete flyktningleir hvor kvinner ikke kan gå alene i mørket. De vil ha kontroll over sine egne liv, og de går i demonstrasjonstog for det.

Vi vet ikke hvordan det går med kvinnene i Calais. Vi vet ikke hvordan det går med millioner av kvinner på flukt. Vi vet bare at de er ekstra utsatt for overgrep og seksuell vold, og det er lite som beskytter dem. Det minste vi kan gjøre, er å fortelle historiene deres. Kanskje kan oppmerksomhet på problemet skape endringer på sikt.

Oda Gilleberg
Redaktør, iFokus

Innhold

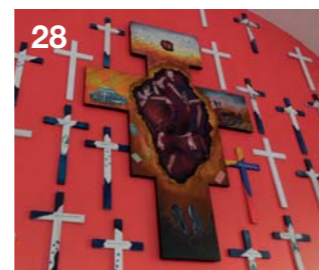
- 4 10 Spørsmål og svar om kvinner på flukt
- 7 Lillys dagbok
- 16 Forcibly returned to Afghanistan: Options are slim for women
- 18 I BILDER: På flukt fra verdens yngste land
- 24 Expert on: Women and migration
- 26 200 millioner klimaflyktninger i 2050
- 32 Lokket, lurt og solgt – eller «valgt det»?
- 34 Bok- og filmtips
- 35 Backtalk: Meanwhile in Beni

IRAK: Tusenvis av yezidiske kvinner har sittet i fangenskap hos IS. De har blitt mishandlet, voldtatt og tvunget til å konvertere til islam. Noen har rømt, andre blitt frigitt, men fortsatt er de fanget i traumer og skam.

FRANCE: Meet the women of the «Jungle» as they march for their rights, and demand safe passage to the UK.

MEXICO: Fra Mellom-Amerika til USA finner vi en av verdens farligste migrasjonsruter. Der ferdes også mødre på jakt etter sine forsvunne barn.

På flukt, uten beskyttelse

GRO LINDSTAD,
DAGLIG LEDER, FOKUS
@GROLIND

En lørdag i november, på et seminar i Bergen i regi av Raftostiftelsen, hørte jeg en kvinnelig journalist fortelle om hvordan yezidiske kvinner og jenter i Irak blir utsatt for grusomme overgrep av IS.

I forsøk på å flykte fra konflikt, har mange blitt tatt til fange og holdt som sex-slaver. De misbrukes og behandles etter bruk-og-kast-metoden, og selges videre for penger, eller bare en pakke sigaretter. De tvinges til å se på at andre mishandles og drepes, og barn tvinges til å se på at mødrene og søstrene deres utsettes for grusomheter.

Den brutale beretningen gjorde vondt. Tårene rant, jeg følte egentlig for å gå, fordi virkeligheten var for voldsom å ta innover seg.

Mangler beskyttelse

Mange kvinner og jenter som må flykte fra krig og konflikt, utsettes for vold og seksuelle overgrep, menneskehandel, eller til og med vold fra egne familiemedlemmer hvis det kommer frem at noen har forgrepet seg på dem. De har få muligheter til å anmelde, til å snakke med noen eller få å medisinsk hjelp.

I januar 2016 var 55 prosent av flyktningene som kom til Europa kvinner, mot kun 17 prosent i 2015. FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR), varslet på begynnelsen av året stor bekymring for kvinner og jenters manglende mulighet til beskyttelse mens de er på flukt. Kvinner og jenter som ble intervjuet i UNHCRs rapport, fortalte om hvordan de måtte «betale» for reisedokumenter som ga dem mulighet til å flykte.

I løpet av det siste året har det kommet rapporter som gir en rekke eksempler på beskyttelsesbehov for kvinner på flukt. For eksempel etter jordskjelvet på Haiti i 2010 ble det satt opp provisoriske teltleirer. Vold og overgrep mot kvinner og jenter eksploderte, fordi det var enkelt å ta seg inn i telt uten noen form for vaktthold eller avgrensning.

I mange transittsentre må menn og kvinner sove i samme telt, bruke samme toalett og dusjan-

legg. I en rapport fra Amnesty, beskriver kvinner i detalj hva de gjør for å minimere risikoen for vold og overgrep; mange lar være å spise og drikke for å slippe å bruke toalettet. Flere hevder de sliter med urinveisinfeksjoner, gravide kvinner utsettes for høyt nivå av stress og det forekommer spontanaborter og blødninger, uten tilgang til legehjelp. Flere rapporter forteller om kvinner som sier de har gått ut av leirene for sove andre steder i skjul, for å kunne føle seg tryggere.

På tross av all dokumentasjon, ser det ikke ut til at de som skal bistå flyktninger – både langs fluktruter, i mottakssentre, flyktningleirer og ved ankomst til land der det søkes opphold eller asyl – maktet å håndtere problemet. Det gjøres altfor lite for å beskytte og forebygge. Hvor vanskelig er det virkelig å gi beskyttet plassering i flyktningleirer og mottak, eller å skaffe grunnleggende helsehjelp?

Slutt å være sjokkert, gjør noe!

FOKUS setter søkelys på situasjonen til kvinner på flukt fordi vi mener det trengs mer informasjon og oppmerksomhet. Vi lar oss altfor ofte sjokkere over hva jenter og kvinner utsettes for når det har skjedd, fremfor å sørge for at kvinner og jenter ivaretas og beskyttes i alle faser av konflikt og katastrofer.

Tiltak i regi av både myndigheter, FN-organisasjoner, humanitære organisasjoner og andre må styrkes, og det må bevilges midler som gjør at kvinner får mulighet til økt beskyttelse.

De aller fleste som flykter, flykter fordi de er redde for å dø. Som Zainab Hawa Bangura, FNs spesialrepresentant mot seksualisert vold i konflikt, har sagt: «The war in Syria and Iraq is being fought on the backs of women.» Verdenssamfunnet bør i hvert fall kunne tilby disse kvinnene beskyttelse når de har klart å komme seg ut av konfliktområdene. □

Gro Lindstad,
Daglig leder, FOKUS

Ansvarlig utgiver / Publisher:

FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål
Storgt. 11
0155 Oslo
www.fokuskvinner.no
ISSN: 0803-8589

Artikler i iFokus uttrykker ikke nødvendigvis FOKUS' synspunkter. iFOKUS opererer etter Redaktørplakaten / The views expressed in iFokus do not necessarily reflect the views of FOKUS. iFokus operates by the Norwegian Editorial Declaration.

Published with support from NORAD.

Forside: Win McNamee/
Getty Images
(Freedom House,
Flickr CC)

Bakside: Francisco Aceales
(Flickr CC)

Redaktør / Editor: Oda Gilleberg
og@fokuskvinner.no

**Redaksjonsråd /
Editorial board:** Oda Gilleberg
Gro Lindstad

Design: Oktan Oslo
Trykk / printing: F.J. Stenersen AS
Opplag / Circulation: 3.900

fo En kvinne trenger seg gjennom veggen av grensepolititi i Gevgelija, Makedonia, 10. september 2015.
Foto: Freedom House / Flickr.

Rekordmange mennesker på flukt

Hvert minutt fordrives 24 mennesker fra sine hjem, hovedsakelig på grunn av krig eller forfølgelse. Halvparten av disse er kvinner og jenter. Som flyktninger, er de ekstra sårbare for vold og seksuelle overgrep.

1 Hvor mange kvinner er på flukt?

Ifølge FNs flyktningeorganisasjon UNHCR, var 65,3 millioner mennesker på flukt i 2015. Dette utgjør faktisk én av hvert 133. menneske på jorda. Rundt 40 millioner er internt fordrevne, det vil si flyktninger i eget land, mens over 20 millioner er flyktninger per definisjon; mennesker som har krysset landegrensener. Halvparten av alle flyktninger er kvinner og jenter.

2 Hva er FNs flyktningkonvensjon?

FNs flyktningkonvensjon definerer hvem som skal regnes som flyktning og beskriver flyktnings rettigheter før og etter de har fått opphold i et land. Konvensjonen forplikter ikke land til å ta imot flyktninger, men sammen med tilleggsprotokollen inneholder den regler for hvordan flyktninger skal behandles. Konvensjonen tolkes ulikt av ulike stater, og derfor kan kriteriene for å få innvilget asyl variere fra land til land. Konvensjonen ble utarbeidet av FN etter andre verdenskrig fordi det manglet et felles internasjonalt regelverk som kunne ivareta alle flyktningene etter krigen.

3 Hvem er flyktning?

FNs flyktningkonvensjon definerer flyktninger som «enhver person som befinner seg utenfor det land han er borger av på grunn av velbegrunnet frykt for å bli forfulgt på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell sosial gruppe».

4 Hva med de internt fordrevne?

Ifølge konvensjonen regnes ikke internt fordrevne (IDPs) som flyktninger. Så lenge de fordrevne ikke krysset landegrensener, forventes det at myndighetene skal beskytte dem. Dette er mildt sagt problematisk, da det i mange tilfeller

nettopp er myndighetene som er grunnen til at de flykter. Syria og Colombia topper statistikken over antall internt fordrevne, med henholdsvis over 7 og 6 millioner IDPs.

5 Hva flykter de fra?

Krigen i Syria har bidratt til det suverent største antall flyktninger i 2015 – rundt 12 millioner. Nesten 5 millioner av disse flyktet over grensen. Over halvparten (53%) av alle flyktningene har rømt fra krigsherjinger i Syria, Afghanistan og Somalia, men «glemte» konflikter sender også mennesker på flukt. For eksempel har over 250 000 flyktet fra Burundi siden 2015. Forfølgelse, menneskerettsbrudd, klimaendringer og naturkatastrofer er andre årsaker til at folk fordrives.

6 Hvor flykter de til?

Tyrkia, Pakistan og Libanon er de landene som tar imot flest. I juni 2016 var Tyrkia vertsland for 2,5 millioner flyktninger. Men fortsatt befinner flesteparten av mennesker på flukt seg innenfor egne lands grenser. Ifølge UDI, mottok Norge over 31 000 asylsøknader i 2015. En tredjedel av disse var barn, hvorav 8 prosent var jenter. 15 prosent av de voksne søkerne var kvinner.

7 Er det andre grupper enn de internt fordrevne som ikke beskyttes av flyktningkonvensjonen?

Ja. Personer som nødt til å flykte på grunn av klimaendringer eller naturkatastrofer, såkalte «klimaflyktninger», omfattes ikke av flyktningkonvensjonen.

8 Er det noen som hjelper disse, da?

Ja. Den Internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM), som nylig ble omgjort til FNs migrasjonsorganisasjon, bistår migranter som forlater hjemmet sitt,

TEKST: ODA GILLEBERG,
REDAKTØR, IFOKUS
@O_GILLEBERG

uavhengig av hvorfor de drar og om de gjør det frivillig eller ikke. I 2015 var det 244 millioner internasjonale migranter i verden, inkludert flyktninger.

9 Hva er de største farene for kvinner og jenter på flukt?

Utenom å dø, er seksuelle overgrep og annen type vold en av de største truslene for jenter og kvinner på flukt. I mange land mangler kvinner i utgangspunktet beskyttelse mot vold. Når de tvinges vekk fra hjemmene sine, familien sin, venner og kjente, øker trusselen ytterligere. Ifølge Amnesty, utsettes kvinner og jenter for vold, overgrep, utnyttelse og seksuell trakassering i alle ledd av flukten. Det anslås at én av fem kvinner på flukt har blitt utsatt for seksuell vold, og det antas at problemet er underrapportert.

I flyktningleirer er mindreårige jenter ekstra utsatt for å bli giftet bort. Foreldre ser gjerne ekteskapet som eneste mulighet til å «forsørge» jenta, og det sees også på som beskyttelse mot seksuelle overgrep.

Mennesker på flukt sliter med å finne jobber, og for kvinner er det ekstra vanskelig. Krig har kanskje gjort dem til enker og aleneforsørgere. Prostitusjon er ofte eneste mulighet for en inntekt. Dette har til og med fått et eget begrep: «overlevelsese-sex».

Nye rapporter fra Amnesty og CARE dokumenterer at 20 prosent av de syriske flyktningfamiliene i Libanon og 40 prosent i Jordan, har kvinner som hovedforsørger.

Ektefellen er enten død, savnet, eller har flyktet til Europa med håp om å senere få innvilget familiegjennforening.

Menneskehandlere utnytter de kjente migrasjonsrutene for å rekruttere og tvinge jenter og kvinner inn i slavehandel. Barn er foretrukket. Av nesten 100 000 mindreårige asylsøkere til Europa i 2015, er mer enn 10 000 forsvunnet fra den offisielle radaren. Det fryktes og antas at disse har blitt ofre for menneskehandel.

10 Hva er menneskehandel, og hvor utbredt er det?

Kortfattet kan man si at menneskehandel er å utnytte andre mennesker ved hjelp av tvang, forledelse, vold og trusler. De fleste ofre for menneskehandel blir solgt som sex-slaver, men det er også en økning i antall tvangsarbeidere. Utnyttelsen skjer også i form av tvangsgifting, organdonasjon og krigføring. Menneskehandel innebærer ofte forflytning over landegrensener. (Se Palermoprotokollen for utfyllende informasjon.)

Det er ingen som helt vet omfanget av menneskehandel, men i 2012 estimerte den Internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO at det fantes 20,9 millioner ofre. Det som er helt sikkert, er at den er en av verdens største ulovlige industrier, med en anslått omsetning på rundt 150 milliarder dollar i året. Av andelen ofre som er kjent, utgjør voksne kvinner majoriteten (49%), mens 33 prosent av ofrene er barn. Av barna utgjør jenter 21 prosent. Mer enn 7 av 10 som blir dømt for menneskehandel, er menn. □

Da mannen hennes ble fengslet under den politiske krisen i Burundi i 2015, flyktet Luscie (32) og hennes åtte barn til flyktningleiren Lusenda i nabolandet DR Kongo. Majoriteten av de 16 000 flyktningene i Lusenda, er kvinner og jenter. Mer enn 250 000 mennesker har flyktet fra Burundi siden 2015. Foto: UN Women/Catianne Tijerina.

LILLYS DAGBOK

Kjære dagbok!

De stille heltene

I det siste har jeg lest veldig mye om flyktninger og spesielt om kvinner på flukt. Det har fått meg til å tenke på alle heltene som finnes, men som sjelden får de store overskriftene.

En av historiene som har gjort inntrykk på meg er historien til søstrene Yusra og Sarah Mandini fra Syria.

Yusra og Sarah er i 2015 aktive svømmere i Syria. De bor i Damaskus hvor de trener hver dag i svømmehallen som ligger like i nærheten av huset de bor i. Yusra er flere ganger blitt syrisk mester i svømming og deltar bare 15 år gammel i Verdensmesterskapet i kortbanesvømming.

Så bryter borgerkrigen ut for fullt og huset de bor i blir bombet. Etter bare en uke blir også svømmehallen de trener i bombet. Borgerkrigen gjør at de to søstrene ikke får fred til å trene. Faren bestemmer seg for å hjelpe de to døtrene til å flykte. Han selger alt han har for å de skal ha penger til flukten.

De ankommer først Tyrkia hvor de kjøper seg plass på en gummibåt og legger ut på den farlige turen over havet til den greske øya Lesbos. Båten som skal bringe dem i sikkerhet er beregnet for 6-7 mennesker. Den fylles opp av 20 flyktninger og er ikke lenger noe sikker båt for flyktningene.

Ute på havet skjer det forferdelige at motoren stopper og drukningsdøden venter de 20 flyktningene på den overfylte båten. Da bestemmer Yusra og Sarah seg for at de skal klare å komme til Lesbos. De hopper ut i havet sammen med en mann og svømmer med båten på slep etter seg. De svømmer i over fire timer, natten igjennom. Mannen som svømmer sammen med dem må etter kort tid gi opp, men de to søstrene er veltrente og vant til å svømme og er fast bestemt på å klare dette. Stor er gleden da de ankommer Lesbos og har klart å redde alle 20 flyktningene som var om bord. Tenk å klare den bragden, da!

Ferden deres går videre via Balkanruten og de ankommer Tyskland etter 25 dager på reise. Her blir de tatt godt imot. En tolk i flyktningeleiren får høre historien deres og tar kontakt med en svømmetrener i byen hvor de bor og de får mulighet til å starte med svømming igjen.

Bare noen måneder senere deltar Yusra under olympiaden i Brasil. Den olympiske komiteen har bestemt seg for å tilby ti flyktninger å delta under OL med et eget lag som heter «Team of Refugees Olympic Athletes» og Yusra blir utpekt som en av de ti.

Det ble ikke noen medalje under OL denne gangen, men det ble faktisk en annen pris, Bambiprisen som går til «de stille heltene». En annen som mottok Bambiprisen var Paven, for sitt arbeid for å synliggjøre flyktningeproblematikken. Og gjett hvem som fikk reise til Roma og gi prisen til ham? Jo, det var nettopp Yusra og Sarah.

I dag er søstrene bosatt i Berlin. Sarah skadet skulderen sin under flukten og kan ikke lenger svømme. Men hun støtter søsteren sin og sier at det viktigste er at hun overlevde flukten fra Syria.

«Mitt budskap er å aldri gi opp», sier Yusra.

Jeg håper mange av de andre flyktningene i verden klarer å tenke som Yusra, at de aldri skal gi opp, uansett hvor motløse de sikkert ofte føler seg.

Lilly

TEKST: LILLY

I 2014 ble dere kjent med en fiktiv jente som heter Lilly. Hun skriver dagbok. Gjennom dagboknotatene sine gir hun oss et innblikk i hvordan det er å være jente i vår verden. Vår Lilly er funnet opp, men vi vet at det er mange som ligner på henne der ute, og vi håper at verdens Lilly-er spiller hovedrollene i fortellingene om vår fremtidige verden. De første dagbøkene til Lilly var i Kvinner Sammen nr. 3-4/2014.

Frigitt av IS, fangnet av traumer

Tusenvis av yezidiske kvinner ble kidnappet av terrorgruppen IS i Irak sommeren 2014. Flere av dem har greid å rømme, og de lever nå som flyktninger i den irakiske delen av Kurdistan. Det psykologiske etterarbeidet har startet, men det er begrenset med ressurser.

TEKST OG FOTO:
BENGT SIGVARDSSON,
FRILANSJOURNALIST.
BENGTREPORT
OVERSATT AV
METTE GUDEVOLD

Et par kilometer sør for Sinjar City, den største byen i Sinjar-distriktet i den nordvestre delen av Irak, skyter tre inngjerdede områder opp av det solsvidde gresset. På innsiden av det ene området har regnet blottlagt skjelettdeler, dame-undertøy, kjoler, tau og patronhylser. Lange svarte hårtufser stikker opp av jorden.

– Det meste tyder på at det først og fremst ligger kvinner og barn begravet i denne massegraven, sier en soldat fra peshmerga, det kurdiske selvstyrets hær i den nordøstre delen av Irak.

Han regner med at det i hver massegrav finnes levninger etter 20 - 40 kvinner, barn og menn fra den etnoreligiøse minoriteten yezidier. De ble drept da IS (Den islamske staten) erobret yezidiernes kjerneområde, Sinjar-distriktet, og det meste av den nordvestre delen av Irak i august 2014.

– Det ligger sannsynligvis først og fremst eldre kvinner i graven. De ble drept fordi mennene fra IS ikke hadde noen nytte av dem. De døde ikke som sexslaver, sier major Kifah

Hussen fra den kurdiske etterretningstjenesten.

Millioner på flukt

Hundrevis av yezidier flyktet fra IS til de kurdiske områdene i den nordøstre delen av Irak (KRG). I dag er cirka 50 prosent av områdene som IS erobret i Irak, tatt tilbake av peshmerga, den irakiske hæren og dens allierte, men ytterst få yezidier er kommet tilbake til Sinjar.

Store deler av bebyggelsen ligger i ruiner. Det er blitt lokalisert rundt 50 massegraver. I henhold til FN er minst 5 000 yezidier blitt drept. 5 000-7 000 er blitt kidnappet.

I KRG er det 1,8 millioner flyktninger, først og fremst yezidier, kristne og andre religiøse minoriteter. De lever spredt i rundt 20 leirer, uoffisielle bosetninger eller der de ellers kan finne tak over hodet. Blant dem er det cirka 1 600 kvinner som har sittet i fangenskap hos IS. Under fangenskapet ble de mishandlet, voldtatt og tvunget til å konvertere til islam. Noen klarte å rømme, andre ble sluppet fri da områdene ble gjenerobret fra IS.

I byen Shariya i de kurdiske områdene i den nordøstre delen av Irak treffer jeg 25 år gamle Dinia som ble kidnappet sammen med sin sju måneder gamle sønn da IS rykket inn i Sinjar. I nesten to år ble de kjøpt og solgt av mennene fra IS på slavemarkeder, først i den irakiske byen Mosul, senere i Raqqa i Syria.

– Mennene utnyttet meg seksuelt,

og av og til ble jeg også tvunget til å gjøre rent i forskjellige hus. Hvis jeg nektet å ha sex med dem, slo de meg. Noen ganger ville de ikke gi sønnen min morsmelkerstatning før jeg ga etter, forteller hun.

Utstøtt av sine egne

Dinia og sønnen kom seg løs etter at Diniyas bror tok kontakt med menneskesmuglere. I april 2016 kom de til Shariya, og der bor de på ett rom i et enkelt hus sammen med elleve slektninger. Diniyas sønn travest rundt i rommet. I det ene øyeblikket klamrer han seg til Dinia, i det neste begynner han å skrike hysterisk og river seg løs.

– I nærmere to år fikk han bare ris til mat. Hvis han skrek om natten, pleide mennene fra IS å slå ham til han tidde stille. Han er hyperaktiv og umulig å hankses med, sier hun.

Dinia sliter med mareritt.

– Og når jeg er våken, er jeg fylt med følelser og tanker som er vanskelige å beskrive. Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre eller hvor jeg skal gjøre av meg. Jeg tenker ofte på å ta livet mitt, sier hun.

Det yezidiske samfunnet er konservativt. Det er forbudt å gifte seg utenfor sin egen gruppe. Det er også forbudt for kvinner å ha sex med menn som ikke er yezidiske. Den patriarkalske tolkningen av "sex" omfatter også voldtekt. I februar 2015 kunngjorde imidlertid Baba Sheikh, yezidiernes høyeste religiøse leder, at det var alle yezidiers plikt å hjelpe

IS-ofrene med å bli integrert på nytt. Med få unntak har samfunnet ønsket dem velkommen tilbake. Dinia er ett av unntakene. Mannen hennes har gått fra henne. Hun overlever takket være matbistand. Hun isolerer seg og vil ikke ha profesjonell hjelp til å bearbeide traumene sine, og uroer seg hele tiden for åtte familiemedlemmer som sitter i fangenskap hos IS.

– Jeg ønsker bare at resten av familien min skal bli sluppet fri, og etter det vil jeg reise fra Irak, sier hun.

Sozan Safar Ismail er sosionom og jobber i frivillige organisasjoner DAK i Shariya, en organisasjon som oppsøker og gir støtte til kvinner som har sittet i fangenskap hos IS. Hun forteller at kvinnene lever i stor fattigdom. Mange har mistet mennene sine og er aleneforsørgere.

– Det finnes flere frivillighetsorganisasjoner som tilbyr psykososiale støtteprogram (gruppeaktiviteter) til dem, men dette er ikke et stabilt tilbud fordi programmene er tidsbegrensede. Når de er avsluttet, isolerer kvinnene seg på nytt, forteller Sozan.

Hun etterlyser flere langsiktige programmer.

– Vi har uten hell foreslått for ulike organisasjoner at de heller burde starte små fabrikker der kvin-

nene kunne lage søtsaker, klær og andre gjenstander. Det ville være en meningsfylt aktivitet å fylle tiden med samtidig som de ville kunne tjene penger, sier hun.

Liten tro på psykologisk hjelp

35 år gamle Basi Khalaf Hussen har bodd i et telt i en uoffisiell leir i Shariya med mann og seks barn siden mars 2015. Før den tid var hele familien IS-fanger. I fem uker har Basi deltatt på et 10 ukers langt psykososialt program sammen med 20 andre kvinner som tidligere har vært IS-fanger.

– Vi lager mat, hekler og pusler. Innimellom prater og trøster vi hverandre. Når jeg er der, føler jeg meg bedre, men vi møtes bare to timer i uken, det er ikke nok, sier Basi.

Resten av tiden tilbringer hun med familien sin i teltet, unntatt når hun skal vaske klær i baljer og lage mat på gasskjøkkenet. Familien har ingen penger å leve av, men de får mat av FN. Flere av slektningene deres sitter fremdeles i fangenskap hos IS. Alle i familien sliter, men Basi tviler på om det vil være noen hjelp med profesjonell behandling hos psykolog.

– Jeg tror ikke det er noe som vil hjelpe for alle slektningene våre er

blitt sluppet fri, og før forholdene vi lever under, er blitt bedre, sier hun.

Hjemmet deres i Sinjar ligger i ruiner. Basi ser mørkt på framtiden. Yezidierne hevder at IS-massakren er den 74. massakren som har rammet dem opp gjennom historien.

– Vi vil helst flytte til utlandet slik at barna våre kan få en god framtid, men får vi en dag garanti for at det er trygt å leve i Sinjar, kommer vi kanskje tilbake, sier hun.

Psykososial hjelp kan lindre smerten

I byen Dohuk i de kurdiske områdene i den nordøstre delen av Irak holder organisasjonen Yezda til, og den gir psykososial støtte til kvinner som tidligere har vært IS-fanger.

Norske Eivor Indrebø Lægred, barnevernspedagog og klinisk sosionom, er prosjektleder for programmet. Hennes team består av seks kvinnelige støttepersoner. Hver og en av dem er behandlere for 20-100 jenter og kvinner i alderen 12-60 år. De fleste av dem er blitt utsatt for seksuelle overgrep eller tortur. Noen av dem har sett familiemedlemmer bli drept.

– Mange lider av posttraumatisk stressyndrom (PTS), dyp depresjon, uforklarlige fysiske smerter, angstfall, spiseforstyrrelser, flashbacks,

IS' systematiske mord på den yezidiske minoriteten, samt slavehold og voldtekter av yezidiske kvinner, er klassifisert som folkemord i en FN-rapport fra juni 2016. Bildet viser en massegrav utenfor byen Sinjar City i yezidiernes kjerneområde, Sinjar-distriktet, i den nordvestre delen av Irak.

« HVIS JEG NEKTET Å HA SEX MED DEM, SLO DE MEG. NOEN GANGER VILLE DE IKKE GI SØNNEN MIN MORSMELKERSTATNING FØR JEG GA ETTER. »

IS taper stadig mer terreng i Irak og flere områder erobres tilbake, blant annet yezidiernes kjerneområde Sinjar, der ødeleggelsene er enorme. Ytterst få flyktninger er kommet tilbake. Bildene er fra Sinjar City som ble gjenerobret fra IS på slutten av 2015.

besvimelsesanfall, og de har problemer med å håndtere dagligdags rutiner, forteller Eivor.

Alle støttepersonene er yezidier. – For mange er dette det første skrittet i arbeidet med å gjenoppbygge tillit og trygghet. Å skape tillit og trygghet er grunnleggende for å kunne takle traumer og til slutt helbrede dem, sier Eivor.

Rådgivning og emosjonell støtte gis både individuelt og i gruppe. Det fokuseres på å finne strategier for å takle sin egen situasjon.

– Vi hjelper dem også med å løse hverdagslige problemer ved å sette dem i kontakt med rett instans eller person. Det kan være alt fra hjelp til

å skaffe seg id-bevis og matkuponger til å få medisinsk hjelp, sier Eivor. Det faktum at kvinnene fortsatt står midt oppi en pågående krise, er problematisk.

– Ingen instans kan hjelpe dem med det de trenger mest, nemlig å bli gjenforent med familiene som fortsatt sitter i fangenskap, eller å få sikker tilgang til mat eller et anstendig sted å bo, sier Eivor.

For å gjenopprette kvinnes status og verdighet legges det stor vekt på å få dem integrert i det yezidiske samfunnet på nytt.

– Derfor jobber vi også med kulturelle og religiøse ledere. Vi arrangerer pilegrimsreiser og renselsesseremonier etter tvangskonverteringen til islam, forteller Eivor.

Støtteprogrammet til gruppene går over 10 uker og inkluderer 8-10 psykososiale sesjoner.

– Ved å treffe andre som er i samme situasjon, kan de dele hverandres strategier for å håndtere situasjonen, skape vennskap og støtte

hverandre. Vår erfaring er at dette lindrer smerten, men det finnes ingen kvikkfiks-løsninger, sier Eivor.

Utdannes til å behandle voldtektsofre

Vanskelige tilfeller henvises videre, men det er stor mangel på psykologer og psykiatere. Survivor Centre i Dohuk er det eneste stedet i de kurdiske områdene i den nordøstre delen av Irak der kvinner som har overlevd IS-fangenskap, kan få gratis profesjonell psykologhjelp. Psykoterapeuten Awaz Abdul Satar Ageed forteller at den vanligste behandlingen er Kognitiv Atferdsterapi (KAT). De forholdene kvinnene lever under, påvirker også resultatet.

– Her har de det bedre under og rett etter behandlingen, men så reiser de tilbake til teltene i leiren. Da dukker igjen savnet etter mennene eller barna opp, og de føler seg like dårlige som før, sier hun.

På senteret, som ble åpnet i sep-

tember 2014, er det to gynekologer, en allmennpraktiserende lege, tre psykoterapeuter, to psykologer, flere sykepleiere og en psykiater. De har også tre psykologer som utelukkende arbeider i leirene. 760 kvinner er blitt utsatt for gjentatte voldtekter, og den yngste er bare åtte år gammel.

De eldste kvinnene er i 70 års alderen.

– De er ikke blitt voldtatt, men de er blitt utsatt for andre overgrep. En 70 år gammel kvinne fortalte at mennene fra IS pleide å ta av henne alle klærne, krafse på henne og si nedlatende ting til henne, forteller dr. Luma Hazim Hurmiz, som er leder på senteret.

Forberedt på IS-tap

IS taper stadig mer terreng i Irak, blant annet i Sinjar. Den militære operasjonen for å ta tilbake den IS-kontrollerte millionbyen Mosul, startet 17. oktober. Dersom byen faller, er det sannsynlig å tro at også

de andre IS-kontrollerte stedene i Irak gjør det samme. I så fall håpes det at de over 3 300 yezidierne som fremdeles antas å sitte i fangenskap hos IS, blir sluppet fri. Dette er noe overlevelses-senteret i Dohuk forbereder seg på.

– Det gjør vi ved blant annet å utdanne leger og gynekologer i og utenfor leirene i klinisk behandling av voldtektsofre, avslutter Luma.

Innen midten av november hadde den kurdiske peshmerga-styrken, irakiske regjeringshæren og deres allierte vunnet tilbake store områder rundt Mosul. I løpet av den tiden flyktet rundt 50 000 mennesker fra Mosul og nærområdene. Rundt 10 000 av dem har tatt seg til irakiske Kurdistan. Det finnes foreløpig ingen opplysninger om det finnes tidligere IS-fanger blant flyktningene.

FN har anslått at opp til 1,2 millioner mennesker kan komme til å flykte fra krigsområdene innen slaget om Mosul er over. ■

1 Da IS angrep Sinjar-distriktet, flyktet cirka 40 000 yezidier til Sinjar-fjellet. Selv i dag lever over 10 000 yezidier som internflyktninger under vanskelige forhold i uoffisielle leirer på fjellets skrånninger, mens de venter på at byene deres skal bli gjenerobret fra IS.

2 IS kidnappet hele yezidiske familier, blant annet seksbarnsfamilien Khalaf Hussien. Familien ble skilt fra hverandre etter kjønn og alder. De fikk tillatelse til å bli gjenforent etter cirka åtte måneder i fangenskap, men først etter at alle var blitt tvunget til å konvertere til islam. Familien klarte å rømme i mars 2015 og har siden den tid levd i en uoffisiell leir i irakisk Kurdistan.

3 Det er cirka 1,8 millioner flyktninger i irakisk Kurdistan, hvorav 400 000 er yezidiske flyktninger. De fleste lever under vanskelige forhold i leirer, uoffisielle bosetninger eller der de kan finne tak over hodet.

4 25 år gamle Dinia ble kidnappet av IS sammen med sin sju måneder gamle sønn. I nærmere to år ble hun kjøpt og solgt som sexslave av forskjellige menn fra IS. I dag lever hun som flyktning i irakisk Kurdistan. Hun isolerer seg og har ikke fått hjelp til å bearbeide opplevelsene sine.

5 Eivor Indrebø Lægred er prosjektleder for organisasjonen Yezdas, som tilbyr psykososiale støtteprogram for kvinner i Dohuk som har overlevd IS-fangenskap.

« EN 70 ÅR GAMMEL KVINNE FORTALTE AT MENNENE FRA IS PLEIDE Å TA AV HENNE ALLE KLÆRNE, KRAFSE PÅ HENNE OG SI NEDLATENDE TING TIL HENNE. »

 Women marching in the "Jungle", the second day of the mass eviction of the migrant camp in Calais, demanding safe passage to the UK.

THE WOMEN OF THE "JUNGLE"

As the camp in Calais was torn down in October this year, women stood up and made their demands for safe passage and for their rights to be protected.

On the second day of the mass eviction, the women decided it was time to take a stand. When they began their march, the first of the fires, soon to engulf the makeshift camp in Calais, was still smouldering around the charred structure of a burned down shelter.

Fifty or more women walked side by side, their faces covered in bright scarves, pinks, turquoises and oranges, some with hoodies pulled tight so that only their eyes and nose were visible.

In front of the smothered blaze and the firemen, passing the police armed with riot shields and tear gas, the demolition crews beginning to tear down tents, all the while surrounded by reporters come to witness the last days of the place they had called home for months, they chanted their demands.

"We are women! Underage, overage, all the same!" they chanted, as they marched through the eye-tinging smoke and made their way down a road that ran along the edge of the camp. "No more Jungle, not a place for women."

« NO MORE JUNGLE, NOT A PLACE FOR WOMEN. »

The protest started at the gates of the Jules Ferry center, known as Salam in the camp for the volunteer based organization that helped run it.

In the lead up to the eviction, and in the first few days as the registration process began, while hundreds began boarding buses to reception centres in France, word among the women staying at Salam spread that minors who were under eighteen were being registered to go to the UK.

"Why not women?" they had asked each other. Many said that UK officials had come to the camp not long before and said that all women would be protected and given safe passage, but now they were being told, "maybe you will go, maybe not."

"That's why all women came out," explained Rahima, a 17-year-old from the Oromia region of Ethiopia, who marched at the front of the demonstration.

"That place is not good for a woman, that place is not good. Even for a man it is not good. Many people died there. Many people try to get to the UK and then they are not coming back."

Voices and arms raised

"We need help! Please, please help women" they shouted as they continued to walk. "You promised us you take all women to England! We want to go England!"

Many of the women had been living in the "Jungle" for a year or more. They had spent months, some in tents battered by rain and storms, fires spreading without warning, unable to go out after dark, with no official security within the camp.

Some of the women were lucky to be staying in the fenced-off corner of the camp that they call 'Salam'. This small, better protected niche of the camp provided limited space for women and children to sleep, with access to showers and toilets. Many had to make do living in the tents or makeshift shelters that sprawled across the mud.

After journeying miles over land and sea, crossing border after border, to spend months and even years in this camp, the women refused to give up their dream to cross to Britain.

"It's an opportunity to demand human rights," Marta, a young woman from Eritrea, said of the protest. Her face was obscured by a dark scarf to protect her identity. "We don't want to stay in France, after waiting so long. We are many women, who have stayed long in the Jungle, why will they not give us the opportunity to go to UK?"

On Wednesday, the third day of the eviction, the women set out to protest again. They marched all the way out of the camp and up to the warehouse where people were being registered and put on buses. "Why you don't want us?" one of their signs read. "Tell us the reason."

They were flanked by armed police who were trying to keep them from reaching the registration point, worried the men who had been queuing for hours in the cold, on the road, might join in the demonstration. They corralled the women into a crowded circle, but they continued to chant, fists pumping the air.

Three-year-old Imbaba, her name meaning flower, played around her mother Tsyge's feet as the protest continued. Tsyge had lived in the "Jungle" for three months, along with her cousin Lula. They had left their homes in

TEXT AND PHOTO:
CAELAINN HOGAN, JOURNALIST
@CAELAINNH

Seventeen-year-old Rahima, who fled Ethiopia because of crackdowns on Oromo people, travelled alone to Calais and helped lead the protest.

Eritrea together.

“They say all the ladies they go to England,” said Lula. “But they didn’t let us register.”

Lula has two cousins and two uncles in the UK. Before she boarded a packed smuggler’s boat from Libya, she had spoken with them, but lost her phone in the sea as the vessel was thrown about in the waves. A volunteer gave her another phone, which was stolen from her while she made her way through a forest, trying

« THE PROTESTS IN CALAIS CHALLENGE A NARRATIVE OF VICTIMIZATION AND VULNERABILITY WHICH OFTEN OVERSHADOWS THEIR DETERMINATION AND STRENGTH. »

with Tsyge to board the trucks, her little girl in her arms. She said there were five men, dressed in black with their faces covered, but they were not police. “Fascists,” she says.

“We have tried with the trucks, even with my child,” said Tsyge. “Three months of trying.”

“When the Jungle is finished, where will I go?” asked Lula. “I’m afraid if I go to the forest, people will stop us again, it’s not safe. I want to go safely. All women want to go to UK.”

This year, for the first time, women and children were outnumbering men on the migration routes into Europe. In 2015, almost 70% of migrants crossing into Europe were reported to be men, but in 2016 nearly 60% have been women and children. Displaced women are faced with the threat of sexual assault, including by guards in European refugee reception centres, a lack of adequate protection, a lack of access to maternal and reproductive

health, and even basics like sanitary pads.

In the “Jungle”, women were still largely outnumbered by men. Many left shelters at night and tried, alongside men, to smuggle onto the trucks crossing from Calais to Britain. Rahima said that after the nights she would go to the trucks, she would hardly be able to move for days after. But she continued to go, at night, walking for hours in the dark, determined to make the crossing somehow.

Women making a stand

Though displaced women using the migrant routes to Europe face distinct, gendered challenges, the protests in Calais challenge a narrative of victimization and vulnerability which often overshadows their determination and strength.

As the demolition of the “Jungle” began, the protests were a refusal to be silenced or turned away. The women marched and made their demands for safe passage and for their rights to be protected. While riot police amassed around the camp and patches of the “Jungle” were being torn down, these women marched defiantly, arms and voices raised.

Most protesting over the two days were Ethiopian or Eritrean. In the countries these women had fled from, many women have been leading voices in the protests against brutal crackdowns by security forces and government oppression. Hawi Tezera, a young Oromo woman who wrote a song about the ongoing protests, was reportedly beaten and arrested twice within one week by government security forces.

In the “Jungle”, all women had their own individual reasons for leaving their homes and making the journey. Some had travelled alone with children to reunite with family or in the hopes of giving their kids a better future. Others had fled families who were abusive or governments that were oppressive, wanting to determine their

own lives, to study, to work, to be in love.

One Syrian woman arrived in the “Jungle” on the second day of the eviction, with no knowledge the camp was in the process of being demolished. She had travelled alone with her two young daughters. Their father was dead, and the area where they lived in Damascus had been under attack. She would register to stay in France, so her girls could go to school safely.

Last November, Fatima, who had travelled to Calais from the Iraqi city of Basra, sat in the door of a caravan, donated just in time, as storms ripped through the camp. She had spent most of the past three months in the camp living in a tent.

Her husband, Ali, had worked with the British forces during the war in Iraq, which she said had put their family in danger. He managed to get a visa to go to the UK and was living in Liverpool, but had been unable to bring his family with him. So Fatima left Iraq alone, with their three children, travelling by foot, train and boat to reach the “Jungle”.

“Between Turkey and Greece, some people died, crossing the sea,” she said, rocking her one-year-old daughter, Jori, in her arms. Her husband was now living there with them, unsure of how to legally bring them across to seek asylum in the UK.

A 21-year-old Kurdish woman who had eloped with a young man, marrying when they reached Europe. She said her father would kill her if he found her. They sheltered together now in a blanket-lined tent, both dreaming of reaching her brother working in Oxford. Her next goal was to get into university, once she made the crossing.

Women in protests

The protests during the eviction were not the first in the camp, with demonstrations by men, women and families living in the “Jungle” regularly calling for better conditions and support, most shut down by police.

Last year, the Monday after the Paris attacks, after vigils had taken place in respect for the lives lost, a small crowd gathered to protest the desperate living conditions in the camp. Women were on the frontlines, many with their children.

“It’s no good here,” said Sharmin, a 27-year-old Kurdish woman who had lived in the camp for two months.

Just before she fled, her brother-in-law had been killed in a suicide bombing on his way to a local shop, the first night after his wedding. She felt keenly the pain of those who had lost loved ones in the Paris attacks. But the treatment of migrant families by the police in Calais had made her determined to leave France.

She pulled her 16-month-old son onto her lap, who had been waddling in the muddy path, entranced by bubbles blowing in the air. He had been with her at the demonstration, in her arms, when police shut down the protest. Sharmin said they shot tear gas at her, her child, and around 30 other families. This treatment of women with children was unacceptable to her.

“They gassed my child,” she said. “Never will I stay in France.” □

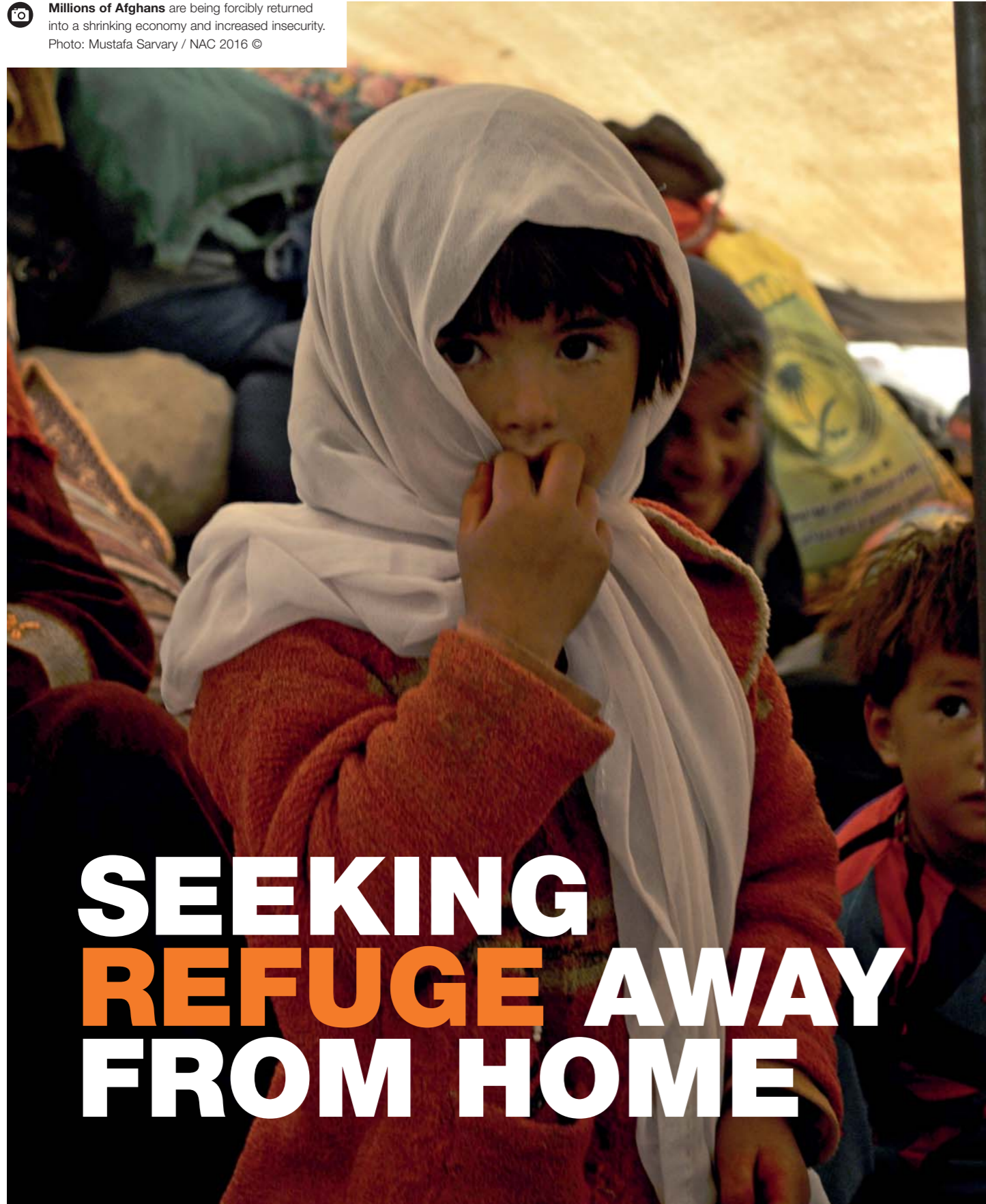
« SHE FELT KEENLY THE PAIN OF THOSE WHO HAD LOST LOVED ONES IN THE PARIS ATTACKS. BUT THE TREATMENT OF MIGRANT FAMILIES BY THE POLICE IN CALAIS HAD MADE HER DETERMINED TO LEAVE FRANCE. »

1 The «Jungle» migrant camp in Calais, France, was demolished in October 2016.

2 After travelling from Eritrea to France, and living in the “Jungle” for months, Tsyge, Lula, and 3-year-old Imbaba, wait to register during the eviction.

3 Tsyge holds her 3-year-old daughter Imbaba in her arms as she protests, demanding protection for her and her child.

fo Millions of Afghans are being forcibly returned into a shrinking economy and increased insecurity. Photo: Mustafa Sarvary / NAC 2016 ©

SEEKING REFUGE AWAY FROM HOME

Norway and other countries in the West must stop deporting women, children and youth to Afghanistan and other conflict areas. In Afghanistan, options are slim for women who risked everything for a life away from home.

More than 5 million Afghan children, youth, women and men are refugees outside Afghanistan or inside their own country. Many have never really lived in the communities where they were born, others have been born in refugee camps outside Afghanistan, and many more have burned all bridges and left during the seemingly endless armed conflict that continues to plague large parts of Afghanistan.

For the past few months, hundreds-of-thousands of refugees have been forcibly returned to Afghanistan from Pakistan, Iran and Europe. They return to a country they know very little about, to an Afghanistan that has changed beyond recognition since they left.

In addition to the tremendous risks they took when leaving, they now face the risk of return. Young female refugees and returnees are particularly vulnerable for abusive men who see them as easy prey. What are the options for a young woman who risked everything for a life away from home? Not many, not in Afghanistan, and not abroad.

When seeking safety in foreign countries, Afghan women are confused by the many questions asked by immigration officials, questions they never thought they had to answer from men outside their family. Shame and embarrassment is often misunderstood and thought to be signs of lies and deceit. Which Afghan woman would volunteer information to a stranger about having been beaten or raped? The women are torn between a truth they are scared to admit and the realization that only by revealing their shame, they will have a small chance of staying.

Forcibly Returned to Despair

Working in Kabul for the Norwegian Afghanistan Committee (NAC), I'm contacted almost daily by desperate young men and women who are being forcibly returned from Norway to Afghanistan. It is difficult to explain for the returnees, and their friends and lawyers in far-away Oslo how hard it is for single women to come back to Afghanistan, to find a safe place to stay, to find a job, to find friends and to find hope and prospects for a better future.

We know that the destiny of many of the women our governments chose to send out to scare others from taking the journey from Afghanistan to Europe is often a descent into adverse poverty and abuse. A few are

fortunate enough and can return to the hard life they had before they were forced to flee. Others are «lucky» enough to be married off to a man that is willing to take her on in spite of all the suspicions that often surround women who have been away from home for a while.

Forcibly Returned to Increased Insecurity

Norway and other countries in the West must stop deporting women, children and youth to Afghanistan and other conflict areas.

According to the World Bank, unemployment rates in Afghanistan grew from 25 percent in 2008 to 39 percent in 2014, and rates have continued to grow ever since. Millions of Afghans are being forcibly returned into a shrinking economy and increased insecurity throughout the country.

If women are to be returned they must be equipped with the knowledge and skills they need to succeed in Afghanistan. They must get a relevant education or learn a trade, they must receive support to find an apartment (which is almost impossible for single women in Afghanistan), they must receive enough capital to start up a small business, and they must receive proper follow-up for at least two years after their return.

Not only young women need this kind of support, but also young men.

TEXT: TERJE MAGNUSSØNN
WATTERDAL, COUNTRY
DIRECTOR, NORWEGIAN
AFGHANISTAN COMMITTEE
NACAFGHANISTAN

« WHAT ARE THE OPTIONS FOR A YOUNG WOMAN WHO RISKED EVERYTHING FOR A LIFE AWAY FROM HOME? NOT MANY, NOT IN AFGHANISTAN, AND NOT ABROAD. »

The question is if Norway and other countries in Europe are willing to provide the returnees with the support they need, and invest much more money and efforts in long term development and peace-building efforts than they currently do. Without making these investments, young Afghans, male and female, will be forced for a second or third time to cross mountains and borders to again seek refuge in a more peaceful place, even if the prospect of being able to stay there are grim. □

PÅ FLUKT

FRA VERDENS YNGSTE LAND

Krigen i Sør-Sudan har drevet 2,5 millioner på flukt. I skyggen av krigen strever kvinner for å skape seg en ny fremtid. Alle har de dype sår fra konflikten som tar nye liv hver dag

TEKST OG FOTO: SOFI LUNDIN,
FRILANSJOURNALIST
@SOFILUNDIN

For fem år siden jublet innbyggerne da Sør-Sudan ble en selvstendig stat etter lange år med borgerkrig. Men på frigjøringsdagen var mange viktige spørsmål, som grensesetting og oljesamarbeid, uavklart med Sudan.

I dag henger fredsavtalen i en tynn tråd, FN varsler at 4,8 millioner mennesker sulter. 2,5 millioner mennesker er på flukt fra sine hjem. I juli ble den planlagte feiringen av fem års uavhengighet erstattet av harde kamper i hovedstaden Juba.

Den væpnede konflikten, som brøt ut desember 2013, startet som en politisk maktkamp om hvem som skal

lede det statsbærende partiet «Sudan People's Liberation Movement» (SPLM) og være partiets presidentkandidat ved neste valg. Den sittende presidenten, Salva Kiir Mayardit fra dinka-folket, ble beskyldt for å drive staten i retning av diktatur. I juli 2013 sparket han sin visepresident, Riek Machar, som tilhører den nest største folkegruppen: Nuerne.

I desember samme år beskyldte Kiir sin tidligere visepresident for å forsøke å begå et statskupp. Konflikten ble starten på et blodige oppgjør mellom etniske grupper over store deler av landet. Tusenvis av mennesker ble drevet på flukt og landet sto på randen av borgerkrig. Den 7. juli i år brøt nye strider ut i hovedstaden Juba. Stridighetene begynte etter at fem regjeringssoldater ble drept av tidligere opprørsoldater ved en veisperring. Da Kiir og Machar møttes i presidentpalasset dagen etter, ble mange av Machars soldater drept utenfor. Konflikten eskalerte, flere liv gikk tapt og atter igjen flyktet folk for å redde livet.

I dag er 2,5 millioner sørsudanere fordrevet. Titusener har mistet livet i konflikten som fortsetter å ta nye liv hver dag. Ifølge FNs Høykommissær for flyktninger, UNHCR, er Sør-Sudan hjem til over 1,6 millioner internt fordrevne. Rundt én million har flyktet til nabolandene Uganda, Kenya, Sudan og Etiopia. De aller fleste flyktningene fra Sør-Sudan er kvinner og barn.

Vi har møtt noen av kvinnene som har flyktet fra sine hjem. De forteller om minnene fra krigen, livet på flukt og frykten for at freden aldri vil komme til verdens yngste land.

Photo: Flickr / Tim Freccia / Enough Project

Her lå huset til Agot Marol (50) og barna Achol Dan (13) og Abiel Dan (11) før rebellene stormet landsbyen Payuel. Hjem: Landsbyen Payuel, Duk County, Sør-Sudan. Mars 2016.

Foto: Sofi Lundin / Kirkens Nødhjelp

– Rebellene tok kuene våre, brente vårt hjem og drepte min mann. Jeg løp i flere dager sammen med barna våre, helt til vi kom i trygghet. Tre av våre barn ble krigere for å forsvare familien. Det har vært noen fryktelig vanskelige år, sier Agot.

Hun har de siste årene bodd i flyktningleir, både i hjemlandet, i Uganda og i Kenya. Nå er hun tilbake i landsbyen Payuel der hun en gang levde et fredelig familieliv. Duk County er et av distriktene i landet som ble hardest rammet da borger-

krigen brøt ut i desember 2013. Tusenvis av mennesker flyktet da krigen tok hjem og landområder fra dem. Fra slutten av 2014 har folk begynt å komme tilbake hit. Ifølge landsbysjef, Mapiou Deng, var området i mars hjem til 2286 såkalte «returnees».

– Det er her jeg ble født, det er her jeg giftet meg. Dette er plassen hvor mine barn ble født. Nå er håret mitt snart grått og jeg kan ikke bo noen andre steder. Det er her jeg føler meg hjemme, sier Agot.

Nyajuma (17). Hjem: Flyktningleiren Poktap i Bor, Jonglei State, Sør-Sudan. Mars 2016

Det er trykkende hete i det trange teltet. På den åpne plassen utenfor ligger et tykt slør av støv over marken. Nyajuma knytter hendene i fanget når hun tenker på ting som er vonde. Hun har mistet begge foreldrene sine. Moren hennes døde i sykdom da Nyajuma var ti år gammel og faren mistet hun i krigen for snart tre år siden. Kort etter farens død flyttet hun inn hos en onkel som ikke klarte å ta seg av henne. Hun bestemte seg for å flykte og gikk i flere dager til fots før hun kom frem til flyktningleiren Poktap.

– Jeg var alene hjemme da en mann kom og fortalte at pappa var drept. Jeg blir tom inni meg når jeg tenker på at jeg er alene nå, sier Nyajuma.

Hun forteller om den lange flukten fra hjembyen.

– Jeg hadde ingen mat og sov under trær i bushen. Jeg klarte ikke å slutte tenke på alle de barna som har blitt kidnappet av rebellene. Livredd for å bli en av dem løp jeg mesteparten av tiden. Jeg ber til Gud hver eneste dag og håper at han vil redde meg.

Foto: Sofi Lundin / Kirkens Nødhjelp

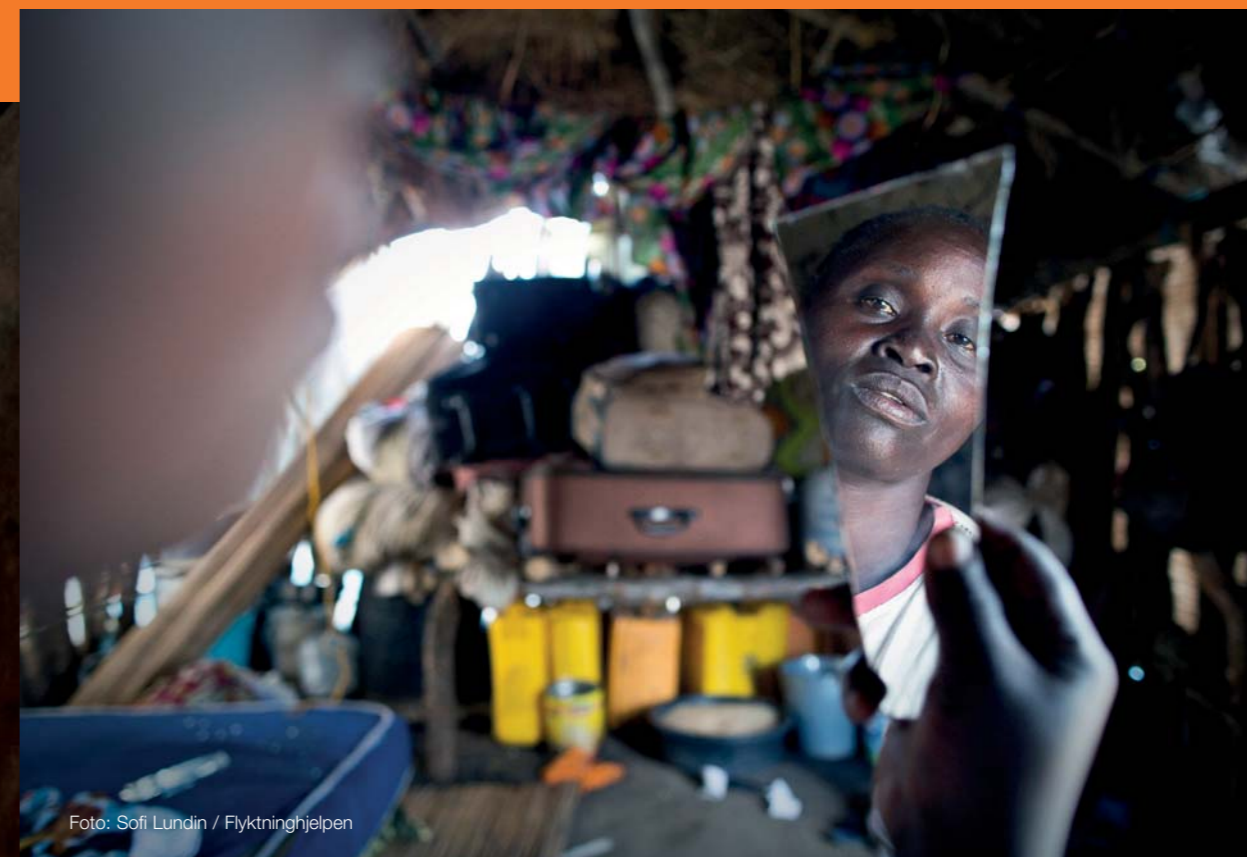

Foto: Sofi Lundin / Flyktninghjelpen

Flora Angua (48). Hjem: Bosetningen Maaji i Nord-Uganda.

Når hun lukker øynene ser hun alt klart for seg. Noen lys blinker borte mellom trærne. Det er bekmørkt og stille. De lange nettene begynner å føles på kroppen. Sulten er konstant. Bildene av brente biler, påtente hus og døde mennesker flyr lynraskt gjennom hodet til Flora Angua (48). Hun har levd med konflikten så lenge hun kan huske, men i det siste har alt blitt verre. Flere angrep, enda mer grusomme drap. Mange har flyktet, hundrevis er døde i landsbyen der Angua er oppvokst. Mannen mistet hun for mange år siden. Nå har hun forlatt hjemmet og gjemmer seg i skogen sammen med barna. Hvor lenge de må bli her, vet hun ikke. Det eneste hun vet er at de ikke kan snu nå. De må fortsette

å flykte helt til de kommer over grensen til Uganda. Angua er en av mange tusen alenemødre som flykter fra krigen i hjemlandet Sør-Sudan.

I desember 2014 kom Angua frem til grensen i Nord-Uganda sammen med sine fire tenåringsbarn. I dag bor hun i Maaji, en av de mange bosetningene i distriktet Adjumani. Her har hun og barna begynt et nytt liv.

– Jeg ville heller dø av sult i skogen enn å bli drept i mitt eget hjem. Vi var redde dag som natt og det ble lite søvn. Da vi forlot skogen hadde vi flere dager til fots foran oss. Vi hadde verken mat eller drikke. Det var en ubeskrivelig lettelse å komme frem til grensen, sier Angua.

Foto: Sofi Lundin / Flyktninghjelpen

Ayeith Duom Wei. Hjem: Flyktningbosetningen Nyumanzi i Nord-Uganda. Mars 2016

Når solen er på vei ned er den rødlige sanden full av sorte avlange skygger. Det er full aktivitet på markedet i Nyumanzi. De små butikkene eies av flyktningene selv, mange av dem kvinner. Ayeith Duom Wei er et forbilde for mange. Som så mange andre kvinner her har hun stablet seg på beina alene. Hun vet ikke hvor gammel hun er, men hun vet at butikken som hun eier og driver her skal gi en lykkelig fremtid til henne og sønnen. Med penger fra driften betaler hun i dag høyere utdannelse for tenåringssønnen på en skole i Kampala.

– Som enslig kvinne må en være sterk. Klarer en det er det mye å vinne, sier hun.

Som så mange andre lever Wie på håpet om å kunne vende tilbake til hjemlandet igjen, men hvor lenge de må vente på fred er det ingen som vet. Frem til da vil minner fra krigen og uvishheten om fremtiden prege hverdagen til de millioner av mennesker som har flyktet fra sine hjem i Sør-Sudan.

Foto: Sofi Lundin / Kirkens Nødhjelp

Nyabiel (50). Hjem: Flyktningleiren Padiet i Duk County, Sør-Sudan. Mars 2016

Nyabiel sitter på marken med barna rundt seg. Foran henne står restene av en porsjon ris som hun har fått av de andre flyktningene. Hun er utmattet etter å ha gått til fots i over fem døgn. Nyabiel er bare 50 år, men ansiktet tilhører en gammel kvinne. Hun er blind og fikk hjelp av barna sine til å komme i trygghet i flyktningleiren. Å være mor til seks barn i et land der konflikter og tørke

gjør livet ulevelig, er alt annet enn enkelt.

– Jeg husker ikke sist det regnet. Alt var så knusktørt at ingenting kunne gro. Vi holdt på å sulte ihjel og hadde ikke noe annet valg enn å forlate vårt hjem. Å være blind er fryktelig vanskelig, men noen ganger er jeg glad at jeg slipper å se alle som kriger og ødelegger landet vårt. Nå håper jeg på et bedre liv, sier Nyabiel.

FAKTA OM SØR-SUDAN OG DEN HUMANITÆRE KRISEN

■ Sør-Sudan er et av verdens minst utviklede land. Rundt halvparten lever under fattigdomsgrensa.

■ Av rundt åtte millioner innbyggere er halvparten under 18 år. Over 70 prosent av befolkningen over 15 år er analfabeter.

■ Mødre dødeligheten på 2054 per 100.000 fødsler er blant verdens høyeste. Det samme gjelder barnedødeligheten som er på 102 per 1000 nyfødte

■ Landet har mer enn 60 etniske grupper. Dinkaene (36%) og nuerne (16%) er de to største.

■ 83 prosent av befolkningen bor på landsbygda. De fleste lever av enkelt jordbruk eller kvegdrift.

■ Frigjøringsbevegelsen SPLM/A kjempet for selvstendighet for Sør-Sudan fra 1983-2005. Borgerkrigen kostet omkring to millioner mennesker livet. Fredsavtalen som ble inngått i 2005, innebar at det skulle holdes folkeavstemning om selvstendighet. 99 prosent av innbyggerne i sør sa ja til løsrivelse.

■ Siden selvstendigheten i 2011 har Sør-Sudan vært preget av en svak statsmakt og alvorlige etniske motsetninger, spesielt mellom dinkaene og nuerne.

■ Etter delingen av Sør-Sudan og Sudan har landene hatt en konflikt om hvor grensen skal gå og om hvordan oljeresursene, som står for 98 prosent av Sør-Sudans inntekter, skal fordeles.

■ President Salva Kiir sparket visepresident Riek Machar i juli 2013. Machar anklages for å stå bak kuppforsøk.

■ Norge har årlig gitt flere hundre millioner kroner i bistand til Sør-Sudan. Den bilaterale bistanden lå i fjor på 472,4 millioner kroner.

■ Som følge av konflikten og den humanitære krisen, ble landet juli 2014 definert av FN som verdens mest sårbare stat. De humanitære utfordringene er enorme og er av FN sidestilt i alvorsgrad med Syria og Kongo.

■ I dag er hver fjerde sørsudaner (rundt 1,9 millioner) på flukt i eget land. Rundt en million har flyktet til nabolandene. Nesten fem millioner står i fare for å bli rammet av sult.

Sex and Gender

Influence All Aspects of Migration

Increased migration to Europe may lead to short-term solutions that do not address, and in some cases perpetuate, the risks of violence women and girls experience along the migratory routes.

TEXT: CHALANK YAHYA,
OUTREACH OFFICER,
INTERNATIONAL ORGANIZATION
FOR MIGRATION, MISSION
NORWAY
@IOM_OSLO

Around the world, more people are on the move than ever before. Many of them are seeking new opportunities and a better life for themselves and their families. Others are forced to move due to disaster or conflict. Gender is central to any discussion of the causes and consequences of regular and irregular migration and forced displacement. This has implications for men and women, resulting in gendered patterns of migration.

Women and International Migration

The number of international migrants worldwide – people residing in a country other than their country of birth – was the highest ever recorded in 2015. This number has reached 244 million (from 232 million in 2013). As a share of the world population, however, international migration has remained constant over the past decades, at around 3%. While female migrants constitute 48% of the total international migrants' numbers worldwide, women make up the majority of international migrants in Europe, at 52.4%.

A person's sex, gender identity and sexual orientation shape every stage of the migration experience. Gender affects reasons for migrating, who will migrate, the social networks migrants use to move, integration experiences and labour opportunities in countries of destination, and relations with the country of origin. The expectations, relationships and power dynamics associated with being a man, woman, boy or girl, and whether one identifies as lesbian, gay, bisexual, trans-gender and/or intersex (LGBTI), can significantly affect all aspects of

this process. LGBTI individuals also experience migration differently, with their own unique set of advantages and disadvantages.

Falling Into Cracks Along Migratory Routes in Europe

By the end of 2015, Europe as a whole received over 1.2 million first-time asylum claims, more than double the number registered in 2014 (563,000). The increase in 2015 is largely due to higher numbers of asylum claims from Syrians, Afghans and Iraqis, approximately 55% of whom are women and children. This illustrates the scale of pressure both individuals and institutions are going through in response to migrant needs.

Next to conflicts and natural disasters, lack of economic opportunities is a significant push factor for women to migrate. A recent study conducted by IOM Libya, shows that 8 out of 10 of female migrants reported having departed their countries for economic reasons. The lack of equal chances in getting into the formal labour market and workforce, make women and girls more vulnerable.

Finally, restrictions to family reunification, and the absence of a coordinated EU response, continue to leave women and their children stranded in conflict zones. Likewise, these restrictions drive women to embark on dangerous journeys across Europe to reunite with husbands, fathers, and brothers who have gone ahead.

During the migration process and within the migratory routes, women and girls are vulnerable to rape, assault and other forms of gender-based violence. They

 Migrants at transition camp at the Greek border with Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM). Photo: IOM/Amanda Nero

may go through similar experiences that made them leave their countries of origin. For instance, gender-based violence (GBV), including transactional sex and other forms of sexual violence are commonly reported along the migratory routes.

The reception process across Europe is viewed to be insufficient, in the area of fully protecting women and girls on the move. The scale and speed of migration in this European example led to short-term solutions that do not address, and in some cases perpetuate the risks of violence women and girls experience along the migratory routes. The needs of female migrants often go unaddressed in accommodation centers, where asylum seekers reside while their claims are processed.

IOM's Response

It is within this context that IOM, together with other relevant organizations, aims to offer services that are tailored to migrants' needs. By having a more nuanced understanding of these differences, the international community is better able to provide support to each population group in response to their specific needs.

The situation in Europe and elsewhere demonstrate the necessity for IOM to understand, assess and respond to gender dynamics. This is why proactively including gender equality in all of IOM's work means: advocating for equal rights under the law in employment and mobility; combatting discriminatory migration practices.

Understanding how gender influences all aspects and types of migration are key focuses of our organization.

« GENDER AFFECTS REASONS FOR MIGRATING, WHO WILL MIGRATE, THE SOCIAL NETWORKS MIGRANTS USE TO MOVE, INTEGRATION EXPERIENCES AND LABOUR OPPORTUNITIES IN COUNTRIES OF DESTINATION, AND RELATIONS WITH THE COUNTRY OF ORIGIN.»

Om tretti år vil rundt 200 millioner mennesker være på flukt på grunn av klimaendringer. Dagens flyktningkonvensjon beskytter dem ikke.

Klimaendringer vil eskalere flyktningkrisen

GRO LINDSTAD,
DAGLIG LEDER, FOKUS
GROLIND

Da FNs Flyktningkonvensjon så dagens lys i 1951, var det ingen som forestilte seg at vi i fremtiden ville måtte forholde oss til klimaflyktninger.

Mennesker som flykter på grunn av klimaendringer og naturkatastrofer, er derfor ikke omfattet av konvensjonen. Disse flyktningene står uten beskyttelse.

Det pågår diskusjoner om hvordan dette kan løses. Noen ønsker seg en ny og konkret flyktningkonvensjon, mens andre ønsker å tilpasse dagens konvensjon. Sistnevnte alternativ er risikospøtt, mener kritikerne. Å åpne for forhandlinger av dagens regelverk vil sannsynligvis føre til innstramminger. Dagens flyktningssituasjon, og mange lands ønske om å slippe inn færrest mulig, vil gjøre det nærmest umulig å få til en universell konsensus om migrasjon, flukt og klimaendringer.

Men det spørres også hva et nytt regelverk vil makte å oppnå. Dagens flyktningkonvensjon er anerkjent, den gjelder universelt, men fremdeles er det mange land som ikke har ratifisert den, for eksempel USA, Indonesia, og nesten alle landene i Midtøsten. Å komme til enighet om et nytt regelverk som utvider definisjonen av flyktninger, synes også nærmest umulig.

200 millioner på klimaflykt innen år 2050

Klimaendringer ses ofte på som «risikomultipliseringsfaktorer». Der hvor det allerede eksisterer store sosiale, økonomiske og miljømessige forskjeller, øker disse med klimaendringer. Med andre ord: klimaendringer gjør de fattige fattigere.

Ifølge *The Global Climate Change Risk Index*, rapporten som gir en oversikt over hvilke land som har størst risiko og sårbarhet for klimaendringer, er Bangladesh det sjettede mest sårbare landet i verden. Vi kjenner dette landet fra nyhetene og bildene av mennesker som flykter på grunn av oversvømmelser og orkaner. I et land med

en befolkning på 150 millioner, og hvor nye landområder stadig legges under vann, ser vi nok bare starten på en flyktningkrisen.

Innen 2050 beregnes det at rundt 200 millioner mennesker vil måtte flytte fra hjemstedene sine på grunn av klimaendringer.

Én av syv vil mangle vann

I en rapport fra FNs klimapanel (Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)) forespeiles det at klimaendringene vil føre til at 600 millioner mennesker innen 2080 står i fare for å sulte. Selv om temperaturøkningen ikke er mer enn 2 grader, vil én av syv mennesker i verden også mangle vann.

Disse dataene er ikke kjønnsaggregert, men vi vet at klimaendringer og naturkatastrofer rammer kvinner og menn ulikt. Kvinner utgjør flertallet av småbønder i verden, og avlingene deres er avhengig av vann. Kvinner utgjør også flertallet av dem som må hente vann til familien. Jo tørrere det blir, jo lengre må de gå.

Flere kvinner enn menn dør når naturkatastrofer

« INNEN 2050 BEREGNES DET AT RUNDT 200 MILLIONER MENNESKER VIL MÅTTE FLYTTE FRA HJEMSTEDENE SINE PÅ GRUNN AV KLIMAENDRINGER. »

inntreffer. De har gjerne ikke lært å svømme, eller de har en type klesdrakt som gjør svømming vanskelig, og de har ikke lært å klatre i trær, og kommer seg derfor ikke unna vannmassene. Dessuten er de oftere innendørs, typisk sammen med eldre og barn, når jordskjelv eller jordras treffer.

Nærområdene blir borte

I nærheten av Papua New Guinea ligger atollet Carteret. Her stiger vannet, det er i ferd med å bli ubeboelig. Det stigende saltvannet ødelegger mulighetene til å dyrke mat, og øyfolket vil snart ikke ha nok å spise. Ursula Rakova fra organisasjonen Climate Wise Women, forteller at kvinner og barn kan måtte overleve hele dagen på det de kan drikke fra én kokosnøtt om morgenen. Befolkningen på Carteret har fått kjøpt landområder på fastlandet. De er nødt til å forlate hjemmene sine på grunn av klimaendringene.

Carteret er bare ett eksempel på framtidens migrasjon og fluktdimensjoner. Vi vil måtte forholde oss til at de som bor i øysamfunn som legges under vann, faktisk blir statsløse. Klimaendringer som fluktårsak må inkluderes i regelverk, klimaflyktninger må få beskyttelse. Det vil nemlig ikke bli så lett å si at vi skal hjelpe dem i nærområdene. ■

Godt underlag for skiltaklinger: Jentene fortsetter å spille fotball selv om skolegården deres, et sted i sørlige Bangladesh, er blitt oversvømt. Foto: Stephan Bachenheimer / World Bank.

” I september 2016 var jeg i Brazil på AWID Forum, en stor konferanse med kvinneaktivister og feminister fra hele verden. Der traff jeg en kvinne fra Tuvalu, en øygruppe i Stillehavet midt mellom Hawaii og Australia. Hun viste fram noen små skjell, og fortalte hvordan kvinnene gikk på strendene og plukket disse, kokte dem og brukte det som var inni til mat. Dette har de gjort lenge, men det gjøres også nå fordi klimaendringer fører til at øyene sakte men sikkert blir liggende mer og mer under vann og mangel på mat blir veldig tydelig. Høyeste punkt på disse øyene er 2 meter. Saltvannet ødelegger dyrkbare områder. Regnværet har blitt mer uforutsigbart, og dermed også tilgangen på drikkevann. Det antas at denne øygruppen vil ligge helt under vann før år 2100, hvis vi ikke får gjort noe for å stoppe klimaendringene.

Gro Lindstad

Minnesmerke for ofrene for Tamapulinas-massakren i 2010, fra kapellet i senteret for migranter "La 72" i Tabasco, México. Foto: Lizbeth Gramajo.

På søken etter liv langs dødens veier

Langs en av verdens farligste migrasjonsruter, ferdes også mødre på jakt etter sine forsvunne barn.

Hvert år legger rundt 12 000 mellomamerikanere avgårde på sitt livs farligste ferd. I jakten på den amerikanske drømmen, krysser de Mexico. Men ikke alle når målet.

Hvert år forsvinner hundrevis sporløst. Etter dem, kommer mødrene. På jakt etter sine forsvunne barn, har mellomamerikanske kvinner blitt en viktig stemme i kampen for migranternes rettferdighet og rettssikkerhet.

En voldsherjet rute

Migrasjonsruten nordover gjennom Mexico er blant de farligste i verden. Årlig blir flere tusen utsatt for overgrep, menneskerettighetsbrudd og tvungen forsvinning. Likevel brukes ruten daglig av hundrevis av mellomamerikanere som føler seg presset til å forlate hjemlandene sine. De viktigste årsakene for å migrere nordover er arbeidsledighet, lave lønninger og prisøkning på basismatvarer, vold og organisert kriminalitet, miljøkatastrofer, utarming av naturressursene og etablering av større utvinningssjaker, som for eksempel gruver.

USA huser i dag om lag elleve millioner ulovlige migranter. Av disse kommer 15 prosent fra Mellom-Amerika, hovedsakelig fra det voldelige nord-trianglet: Guatemala, El Salvador og Honduras.

Narkokarteller i Mexico herjer og sloss om kontroll over territorier, noe som gjør regionen til en av de voldeligste i verden.

Bare i 2015 ble det dokumentert over 1 700 overgrep mot migranter og brudd på deres menneskerettigheter langs migrasjonsrutene. De vanligste overgrepene er ran, utpressing og legemsbeskadigelse, men også kidnapping, tvungen forsvinning, seksuelle overgrep og menneskehandel forekommer. De som står bak er som oftest knyttet til narko, organisert kriminalitet, eller det meksikanske politi og militære.

Tamaulipas-massakren

En av de mest sjokkerende historiene i nyere tid er Tamaulipas-massakren. I august 2010 ble 72 migranter drept i delstaten Tamaulipas. Migrantene kom i all hovedsak fra Sør- og Mellom-Amerika, og ble ofre for narkokartellet Zetas' brutalitet.

Noen vitner forteller at Zetas kidnappet dem og krevde løsepenger, men da kravene ikke ble innfridd, ble ofrene henrettet. Andre vitner forteller at kartellet forsøkte å rekruttere medlemmer, men da migrantene nektet,

ble de henrettet som straff. Uansett hendelsesforløp, Tamaulipas-massakren er den verste kjente massakrene på migranter i Mexico.

Tamaulipas er likevel ikke et isolert tilfelle. I 2011, i samme delstat, ble det funnet over 47 skjulte massegraver, der flere hundretalls migranter var begravet. Den ledende teorien er at de har blitt fanget av Zetas og meksikansk politi. I 2012 fant man levningene etter ytterligere 49 migranter i en annen delstat i Mexico.

Nye omstendigheter – samme historie

Vold og overgrep er ikke noe nytt i regionen. Gjennom siste halvdel av 1900-tallet har væpnede konflikter preget de mellomamerikanske landene, og etterlatt seg tusenvis av skadde, drepte og forsvunne.

Kvinnene har vært ledende i kampen for å lete etter og identifisere ofre for de væpnede konfliktenes, og fortsatt i dag leter kvinner og menn etter familiemedlemmer som har blitt borte. Noen håper fortsatt på å få dem tilbake i live, andre håper bare på å finne levningene for å kunne gi dem en verdig begravelse.

Denne søken etter forsvunne fra krigens dager, sammenlignes nå med jakten på forsvunne personer langs ruten gjennom Mexico.

Kvinnenes kamp for rettferdighet

De siste tolv årene har mellomamerikanske kvinner organisert en årlig karavane for å søke etter de forsvunne og for å få oppmerksomhet rundt tvungen forsvinning blant migranter.

Kvinnene er i hovedsak mødre som har mistet sine barn på deres ferd nordover.

Migrasjonsrutene mellom Mexico og USA er regnet som noen av verdens farligste.

TEKST:
LIZBETH GRAMAJO BAUER, ANTROPOLOG OG STATISTIKER VED RAFAEL LANDIVAR UNIVERSITETET I GUATEMALA. AKTIVIST I JESUITTNETTVERKET FOR MIGRANTER I MELLOM-AMERIKA.

OVERSATT AV MARIANNE GULLI.

Kvinner viser fram bilder av sine kjære som er forsvunnet, i håp om at noen skal kunne gi dem svar. Bildene er fra Karavanen i 2013.
Foto: Andrea Godínez (2013).

Følget reiser langs migrasjonsrutene og besøker mottakssentre for migranter, sykehus, bordeller, fengsler eller andre offentlige steder. Håpet er å finne igjen deres familiemedlemmer, eller i det minste informasjon om hvor de befinner seg.

I løpet av karavanens tolv år har totalt 256 forsvunne blitt funnet og gjenforent med sine familier.

Fra 15. november til 3. desember i år, reiser følget av søkende mødre av sted. Årets tur har fått tilnavet "Buscamos vida en caminos de muerte" – "Vi søker etter livet langs dødens veier". I karavanen deltar delegasjoner fra Nicaragua, Guatemala, Honduras og El Salvador. I løpet av turen skal kvinnene besøke 11 delstater og 30 byer. Under reisen organiserer de informasjonsmøter og pressekonferanser, de besøker myndigheter og gjør andre aktiviteter for å sette fokus på tvungen forsvinning i regionen.

Grenseløst samarbeid

I tillegg til de pårørendes egen leteaksjon, finnes det flere organisasjoner som kjemper for å sette fokus på problemet og for å styrke rettsikkerheten til migrantene og deres familier. Disse organisasjonene har vært uvurderlige i søken etter forsvunne personer langs ruten nordover mot USA. De har også fått teknisk assistanse fra ledende rettsantropologiske fagpersoner fra Argentina, og menneskerettighetsorganisasjoner fra hele regionen.

Takket være det grenseløse samarbeidet og den

koordinerte innsatsen mellom familiemedlemmer og organisasjoner, har man lyktes i å identifisere levninger av drepte migranter. Familiene som ikke får sine kjære tilbake i live, får i det minste muligheten til å ta levningene med hjem til en verdig begravelse, og begynne sorgprosessen.

Tvungen forsvinning er en av de minst studerte sidene ved migrasjon og flukt i verden. Fortsatt herjer det stillhet rundt overgrepene og lidelsen som påføres migranter og deres familiemedlemmer.

Som broren til en forsvunnet migrant sa: «Før snakket man ikke om de forsvunne migrantene, man snakket ikke om de som var i bevegelse. Man snakket om de som var i USA og om pengeoverføringene som opprettholdt økonomien i de mellomamerikanske landene».

Men kvinnene har hevet sine røster, brutt med stillheten og krevd at folk skal høre på. Kvinnene er bærere av liv og håp langs en vei preget av død og fortvilelse. □

Se dokumentaren om forsvunne migranter (spansk) på Youtube:

«Migrantes desaparecidos. Familias exigiendo justicia.»

HUMAN TRAFFICKING

US\$150 billion

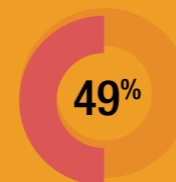
IN ILLEGAL PROFITS EACH YEAR GENERATED BY FORCED LABOUR IN THE PRIVATE ECONOMY

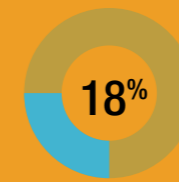
21m victims

OF FORCED LABOUR -
11.4 MILLION WOMEN AND GIRLS
9.5 MILLION MEN AND BOYS

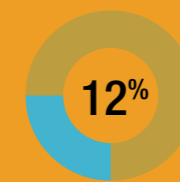
VICTIMS OF ALL TYPES OF TRAFFICKING (2011)

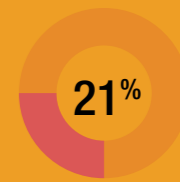
women

men

boys

girls

FORMS OF EXPLOITATION (2011)

40% forced labour

53% sexual exploitation

0.3% organ removal

7% others

72%

PERSONS CONVICTED OF TRAFFICKING BY GENDER

28%

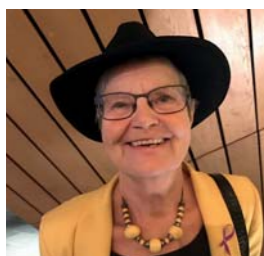

WWW.GRASSROOTSNOMAD.COM

Lokket, lurt og solgt

– eller valgt det?

Gripende fortellerteater om menneskehandel, prostitusjon og frie valg kan bestilles til en by nær deg.

TEKST: EVA WIKSÉN NÆSER,
NORGESUNIONEN AV
SOROPTIMISTER, AVDELING
ARENDA - GRIMSTAD

Den nyproduserte fortellerteaterforestillingen «Valgt det...», hadde urpremiere på Litteraturhuset i Oslo 27. september. Det 60-minutter lange stykket, som er laget på initiativ fra Norgesunionen av soroptimister og støttet av Justis- og beredskapsdepartementet, høstet et engasjert og begeistret publikum.

Vil skape refleksjon

«Valgt det...» er en ærlig og engasjerende forestilling om mennesker som handelsvare.

– Vi vil vise at bildet er nyansert, ikke svart-hvitt, sier skuespiller Astrid Elise Sæterøy.

Det heves ingen moralsk pekefinger. Forestillingen er basert på historier fra virkeligheten og fakta om menneskehandel.

Skuespillerne Beathe Frostad og Astrid Elise Sæterøy har tatt for seg referater fra rettsaker, dommer, artikler, rapporter, bøker og dokumentarfilmer og snakket med bistandsadvokater, mennesker

i hjelpeapparatet, krisesentre, Kirkens Bymisjon, traumepsykolog i Kripos. De har også vært med menneskehandelgruppa i politiet ut på nattpatrulje. Ikke minst har de møtt ofre for menneskehandel og hørt deres historier.

– Vi har sett en rå og brutal verden vi trodde bare eksisterte på film. Vi har fått fortellinger fra virkeligheten som overgår enhver fiksjon, sier Frostad.

I samarbeid med dramaturg Marianne Sævig og instruktør Aslak Moe har de jobbet ut fra spørsmål som «Hva er et fritt valg?» og «Hva er et offer?»

Mennesker, ikke horer

Ved å fortelle historien til «Katharina» fra Litauen og «Happy» fra Nigeria, og gi innblikk i livene til andre som har vært involvert i menneskehandel, viser skuespillerne oss menneskene bak statistikken og avisoverskriftene.

– Det handler om å behandle og snakke omprostituerte med verdighet, som mennesker med

interesser, drømmer og håp. Ved å tenke på dem som «horer», tar vi dem verdigheten! sier Frostad.

– I en større sammenheng handler det om solidaritet og om fordeling av goder. Vi vil vise at dette er komplekst. Mangel på utdanning gjør mange ekstra sårbare, understreker hun.

Teaterformen

Fortellerteater er en direkte formidlingsform der skuespillerne varierer mellom å skildre enkeltskjebner og å tegne opp de store linjene.

De blander ironi, humor og alvor. Forestillingen er elegant og klokt laget, som en diskusjon mellom de to utøverne. Flere av de tilstedeværende pekte på at forestillingen avmystifiserte fordommer, var tankevekkende og engasjerende, samtidig som man fikk ny kunnskap og forståelse av menneskehandel.

Skuespillerne har alltid samtale med publikum etter sine visninger.

«Du ser det ikke før du tror det»

Menneskehandel foregår i hele Norge. Dette er ikke «bare» et storbyfenomen. Forestillingen settes opp flere steder i Norge utover høsten. Organisasjoner kan bestille teaterforestillingen til sine nærrområder.

Lokalt og regionalt kan ulike organisasjoner gå sammen og sette fokus på temaet; vise forestillingen, informere og bevisstgjøre mennesker i sine nærmiljø. Dette angår nemlig alle. «Du ser det ikke før du tror det», sies det. Menneskehandel foregår utenfor vår egen stuedør, men så lenge vi ikke er klar over dette, legger vi heller ikke merke til det. □

INFO

Spilleplanen oppdateres fortløpende på nettsidene til Norgesunionen av soroptimister.

For mer informasjon eller for bestilling av forestillingen, kontakt skuespiller Beathe Frostad via e-post: beathe.frostad@gmail.com eller på telefon: 98629520.

Skuespillere i menneskehandel-stykke: – Virkeligheten er for rå til å formidles

TEKST: ODA GILLEBERG,
REDAKTØR, IFOKUS
@O_GILLEBERG

Hvordan kan man redusere menneskehandel?

Beate: Det er storpolitikk. Det handler om fordeling mellom nord og sør, om tilgang på kunnskap og skolegang. Og det handler om markedet, om at vi legger til rette for et marked hvor ofre for menneskehandel får solgt sine varer og tjenester.

Men i Norge er det i alle fall ulovlig å kjøpe sex?

Beathe: Ja, og politiet sier loven hjelper. Den gjør at førstegangskjøperne vegrer seg. Den har definitivt hatt effekt på tilstrømmingen av kunder.

Astrid: Men når vi underbetaler den utenlandske jenta som vasker huset vårt, bør det ringe noen bjeller. Man bør i det minste ta seg bryet med å sjekke omstendighetene hennes litt ekstra.

Men det er vel mange som selger billige vasketjenester uten at de er ofre for menneskehandel?

Astrid: Ja, det er derfor det er vanskelig for folk å foreta seg noe. Politadvokaten vi snakket med, mente det burde finnes et lavterskeltilbud for å kunne melde inn bekymringer.

Beathe: Men for å kunne gjøre mer, må politiet få mer ressurser. Bergenspolitiet fortalte oss at de kunne ha nøstet opp en ny menneskehandels sak hver dag hvis de bare hadde hatt mer ressurser. Det handler om politisk vilje til å prioritere arbeidet med å bekjempe verdens nest største illegale økonomi.

Hvem er det dere aller helst ønsker å nå ut til med forestillingen?

Beathe: Vi ønsker å nå både unge og gamle. Elever fra 2. klasse i videregående skole, og unge voksne. Vi håper å få vist forestillingen i forsvaret og på høyskoler.

Astrid: Og vi ønsker å nå potensielle sexkjøpere.
Beathe: Ja, for å skape en bevissthet om hvordan denne «industrien» fungerer. Vi håper forestillingen kan få potensielle sexkjøpere til å tenke seg om en ekstra gang.

Dere snakker alltid med publikum etter forestillingen.

Blir dere overrasket over hvor engasjerte de blir?

Astrid: Nei, egentlig ikke. Vi stiller spørsmål som gjør at folk må ta stilling, og det skaper engasjement.
Beathe: Jeg tror også det handler om at vi har valgt å ikke fortelle de ræste historiene. Blir det for rått, lukker man døra. Historiene vi har valgt å bygge forestillingen rundt, er akkurat så håndterbare at vi når inn til publikum. □

Gjennom forberedelser til forestillingen «Valgt det...», har skuespillerne Beathe Frostad og Astrid Elise Sæterøy blitt kjent med en verden der jenter og kvinner blir solgt og handlet med, en virkelighet så rå at de mest brutale historiene er utelatt fra teaterforestillingen.

Dere har brukt nesten ett år på å lage forestillingen «Valgt det...». Har tilegnelsen av kunnskap gjort noe med dere?

Beathe: Det har vært overraskende å stadig se at virkeligheten overgår enhver fiksjon. Det har ført til at vi synes det er enda viktigere å fortelle disse historiene.

Astrid: De enorme forskjellene i verden gjør menneskehandel mulig; vanstyrte land og systemer gir muligheter til å utnytte mennesker på denne måten.

Beathe: Det er jo noe vi alle bør forholde oss til.

Astrid: Jeg overraskes stadig over at folk kan gjøre dette mot andre mennesker. Mennesket har ikke endra seg, vi har ikke lært noe av historien. Det føles så håpløst. Hva kan vi gjøre?

Beate: Grunnlaget for menneskehandel, nemlig fattigdom, må håndteres. Det er storpolitikk, men det er også en del ting vi på mikroplan kan bli mer bevisste på. Som forbrukere kan vi for eksempel velge å bruke lokale hoteller istedenfor kjedene når vi er ute og reiser, og vi kan kjøpe rettferdig kaffe.

I forestillingen stiller dere spørsmål om hva som er et fritt valg, og om de som selger sex har «valgt det».

Har dere kommet fram til noen svar på dette selv?

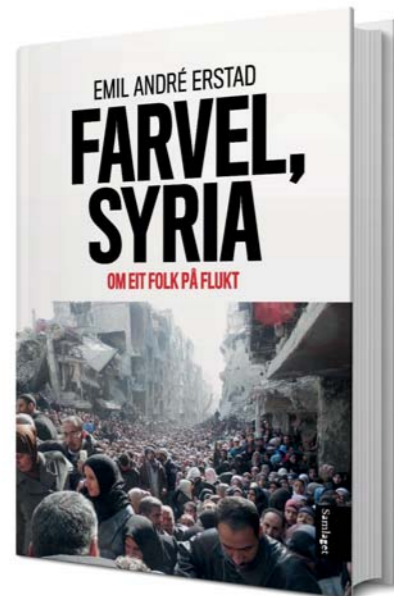
Astrid: Jentene sier gjerne selv at de har valgt det. Men det ligger premisser der – de har ikke de samme frie valgene som vi har. Omstendighetene avgjør. Det er ikke jentene fra de møblerte hjemmene som kommer inn i dette. Det er de som ikke har blitt sett eller elsket, de som er lette å plukke opp. De utnyttes maksimalt.

Dere diskuterer også hva et offer er. Men kan kvinner som utsettes for menneskehandel være noe annet enn ofre?

Astrid: Disse jentene er sårbare individer som er misbrukt og utsatt for vold. Mange oppfatter ikke seg selv som ofre – man kan kanskje ikke det om man skal overleve – men selvfølgelig er de det. Vi stiller spørsmålet retorisk for å få tilskuerne til å tenke.

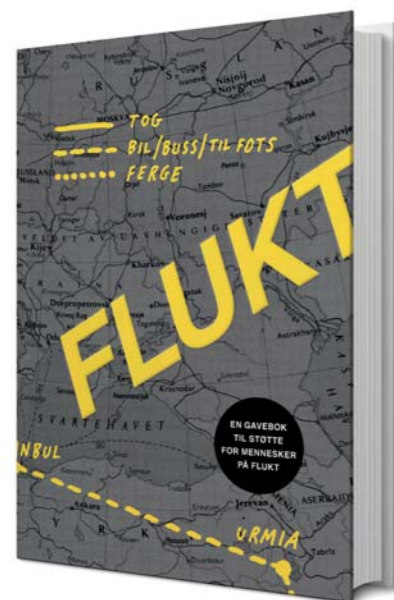
Bok- & filmtips

Emil André Erstad
FARVEL, SYRIA - OM EIT FOLK PÅ FLUKT
Samlaget (2016)

Millioner av syrere på flukt, og like mange historier og skjebner. 2015 brakte krigen i Syria rett til den norske dørstokken, og skapte overskrifter, bilder av døde barn og voksne, som forsøkte å krysse hav i farkoster som ofte ikke var sjødyktige. Diskusjonene det skapte både i Norge og i andre europeiske land ble svært tilspisset. Midt i dette dro Emil André Erstad på reise til Midtøsten for å snakke med enslige kvinner, homofile menn, opposisjonelle og andre syriske familier og enkeltpersoner, for å få deres historier. Det ble en sterk bok som rører leseren sterkt. Historier om krig og undertrykkelse som førte til flukt, gir en forståelse for at det ikke fantes andre alternativer. Erstad gir også god bakgrunnsinformasjon for alle som vil vite mer om FN's flyktningkonvensjon, og om hva som kvalifiserer noen til å bli kvoteflyktninger – eller som Erstad sier, de som opplever å bli «flyktninger med gullbillett». Farvel, Syria rører deg og gjør deg klokere.

Anmeldt av Gro Lindstad

FLUKT
Spartacus Forlag (2015)

FLUKT samler et tyvetalls portretter laget av en rekke journalister og fotografer fra norske medier. De har levert sterke portretter av mennesker som av forskjellige grunner har måttet rømme fra sine hjemsteder. Til sammen har mer enn sytti personer vært involvert i arbeidet med FLUKT, som er gjennomført på dugnad i alle ledd, i regi av Spartacus Forlag. Alle inntektene har gått til Flyktninghjelpen. Boka ble kåret til årets vakreste bok 2015 og vinner av Gullboken 2016.

Boka åpner med Frode Grytten's kraftfulle dikt *Tusenar seglar* igjen, der vi utfordres til å få øye på personene i mylderet og lytte til stemmene deres. Historiene spenner fra norske flyktninger til Sverige under 2.verdenskrig, til dagens flyktninger fra Syria. Flyktningenes erfaringer vil bli en større og større del av samfunnet vårt i årene som kommer, og denne utgivelsen gir stemme til menneskene bak nyhetsreportasjene. Boka minner oss om at det bak tallene og avisoverskriftene om dagens flyktningkatastrofe også befinner seg helt vanlige mennesker. Den viser oss de historiske linjene, samtidig som den viser oss enkeltmennesker som har opplevd flukt.

Anmeldt av Gro Lindstad

Executive Producer and Director: Gini Reticker
THE TRIALS OF SPRING: A MULTIMEDIA INITIATIVE
Available at: TrialsofSpring.com

The Trials of Spring is an initiative that aims to elevate the stories of the women who were on the front lines of the uprisings that swept the Arab world in 2011. The project includes six short films profiling women from Tunisia, Egypt, Libya, Yemen, Bahrain, and Syria. Through these women's stories, the films leap from the ecstasy of new hope in the early days of the Arab Spring to the agony of a dream betrayed.

Backtalk:

DR Congo: Women's Resilience in Conflict Situations

Women are the first victims of war, but only they hold the unique key to peace.

Congolese women, like their sisters from other countries in conflict, have resisted violence for several years. They organize marches in provinces affected by conflict; they document human rights violations and atrocities; they establish dialogues with armed groups; they meet authorities and diplomatic missions to enquire them to take concrete actions in order to put an end to war. For years, women have shown their dedication, determination and untiring efforts for the restoration of peace.

Will the resolution 1325 change our lives?

Resolution 1325 gave women a lot of hope, but up until now they have not been heard or integrated into peace processes. Women force their way in, nonetheless they are always left out. We strongly believe that if there was enough willingness to include women's participation, things would drastically change. After more than 20 years of war in the Democratic Republic of Congo, it is now time to give the opportunity and the tools for women to be part of the peace and negotiation processes.

When we, women, take the risks of speaking for peace it is not for political agenda, it is for our communities. We are raising our voice to request concrete actions. We want to live in a world without violence: a world of peace for all. In order to reach peace and stability,

« RESOLUTION 1325 GAVE WOMEN A LOT OF HOPE, BUT UP UNTIL NOW THEY HAVE NOT BEEN HEARD OR INTEGRATED INTO PEACE PROCESSES. »

we know that women need to find their way to the negotiation table. We need the resolution 1325 to be implemented, at all levels, and not just stay a piece of paper full of good promises!

Meanwhile in Beni...

In April 2016, six women's organizations came together in a church to pray for people who died during the numerous massacres that took place in Beni. This was a moment for women to free themselves from the pain and mourn their losses. After the ceremony, they gathered at the graveyard to pay respect to the thousands of victims.

It does not make headlines, but since 2014, Beni, a city located in North Kivu, has been torn by conflict and massacres. The government visited the region in order to evaluate the situation but nothing tangible has been done. Nevertheless, women are still trying to make a change and assist the victims the best way they can. Amongst other things, they are conducting advocacy missions and awareness campaigns on the radio in order to influence the population and decision-making bodies.

We are not giving up!

Today, the situation is still extremely tense, but despite the difficulties, we are constantly working for peace. In the light of the crisis, women recently organized an advocacy mission in Kinshasa. Five women's organizations met the international community to ask them to be more actively involved in the restoration of peace and security in Beni.

Soon, we will launch a new advocacy mission in Beni, accompanied by Madam Diop, the African Union Special Envoy for Women, Peace and Security. We would like you to join the movement in solidarity with the women in Beni. Today we are asking you to support our effort for the restoration of peace in Beni. Let us all take action, online or offline, in solidarity with the women in Beni! □

Please visit www.ffcrdc.org.

TEXT: JULIENNE LUSENGE,
DIRECTOR OF THE FUND FOR
CONGOLESE WOMEN (FFC)
@LUSENGEJ

B

PostAbonnement

RETURADRESSE: FOKUS
STORGT. 11, 0155 OSLO

Dette er FOKUS

- FOKUS - Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål - er et kompetanse- og ressurscenter for internasjonale kvinnespørsmål med vekt på informasjonsformidling og kvinneverrettet utviklingssamarbeid.
- FOKUS' overordnede mål er å bidra til å bedre kvinners sosiale, økonomiske og politiske situasjon internasjonalt.
- FOKUS prioriterer følgende temaområder: Kvinner og klima, kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter, vold mot kvinner, kvinner, fred og sikkerhet, kvinners politiske deltakelse og rettigheter og kvinners økonomiske deltakelse og rettigheter.
- FOKUS består av 64 organisasjoner. Det omfatter ulike typer kvinneorganisasjoner, diasporaorganisasjoner og kvinneutvalg i politiske partier, fagforbund og solidaritets- og bistandsorganisasjoner.
- FOKUS er nasjonalkomiteé for FN's kvinneorganisasjon UN Women.
- FOKUS ble formelt etablert i 1995 av 41 kvinneorganisasjoner i Norge, men opprinnelsen går tilbake til 1989 da kvinne-organisasjonene innledet et samarbeid rundt TV-aksjonen «Kvinner i den 3. verden». Med midler fra TV-aksjonen ble det opprettet et sekretariat som formidlet støtte til kvinneorganisasjoner i Norge som drev prosjektvirksomhet i samarbeid med søsterorganisasjoner i Sør.
- I 2005 fikk FOKUS igjen tildelt TV-aksjonen («Drømme-fanger»), denne gangen med tema vold mot kvinner
- FOKUS' arbeid har basis i kvinneorganisasjoner i Norge sin kunnskap, arbeidsmetoder og mål. Dette grunnlaget brukes til å bygge partnerskap med søsterorganisasjoner internasjonalt og i land i Sør for å realisere kvinners rettigheter og bedre kvinners levekår. Dette er vårt bidrag til utvikling.
- Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit er beskytter for FOKUS.

Magasinet
iFokus laster
du ned som gratis
app for iPad på
www.fokuskvinner.no

Få gratis papirabonnement
ved å sende navn og adresse til
fokus@fokuskvinner.no

Photo: Flickr / Francisco Azeales